REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birourĭ de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik's Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 151. Brașov, Sâmbătă 8 (21) Iulie. 1900.

Amicii păcii, la Paris.

Scim că la sfîrșitul lunei acesteia se va întruni în Paris conferența interparlamentară de pace. Activitatea ei se va desfășura de astă-dată înaintea unui public mare european, care va fi concentrat în capitala Franciei cu ocasiunea esposiției. Prin urmare, acéstă conferență va fi de astă-dată urmărită mai de-aprópe de interesul general al lumei culte europene.

De rêndul acesta Ungurii, după cum este cunoscut, au făcut marĭ pregătirĭ de-a fi representațĭ în număr cât mai însemnat la amintita conferență. Nu mai puțin decât șéptedecĭ de deputațĭ ungurĭ au anunțat, că vor lua parte. Grupul maghiar va fi condus de contele Apponyi, care de mult lucrézĭ la planul de-a propune înființarea unei uniunĭ internaționale de pace a pressei, care sĕ-șĭ țină consfătuirile paralel cu conferența interparlamentară.

Astfel grupul maghiar țintesce a avé de astă-dată un rol conducĕtor și de inițiativă la conferența interparlamentară. Principiile desfășurate de contele Apponyi în jurul proiectului sĕu, care are de scop promovarea causei păcii universale, sunt fără îndoiélă cele mai nobile și umanitare și la timpul sĕu am recunoscut și noi acésta; dér am găsit și am accentuat neconcordanța acestor principii cu faptele, ce le sĕvîrșesc aceiașĭ Maghiarĭ, carĭ astădĭ se aprind de entusiasmu pentru iubirea omenimei și îmbunătățirea sórtei sale prin garantarea bunătăților păcii și a progresului liniștit.

Sunt frumóse și înălțătóre nisuințele ideale, cărora se dedă grupul delegaților ungurĭ conduși de Apponyi și participarea viuă a bărbaților politicĭ maghiarĭ la conferența de pace le va servi acestora numai spre onóre.

Atuncĭ însĕ când se poséză înaintea Europei ca amicĭ ai păcii, carĭ și-au ales ca problemă de a lucra pentru fericirea omenimei, pentru îmbunĕtățirea moravurilor și pentru isbênda deplină a ideilor de umanitate și de adevĕrată înfrățire între popóre, nu le șéde bine, când acasă la ei față cu popórele, cu carĭ sunt avisate a trăi și a muri împreună pe pămĕntul patriei comune, sunt conduși de alte sentimente, carĭ n'au nimic comun cu simțul de dreptate și de umanitate; nu le șéde bine, când aicĭ sunt cu totul covîrșițĭ de spiritul medieval al esclusivismului și intoleranței de rassă și când tótă lucrarea lor în stat nu țintesce decât la cruda desnaționalisare a celorlalte popóre, asupra cărora stăpânesc astădĭ, prin care isbesc în față orĭ-ce principiu adevĕrat de dreptate și de umanitate.

Pentru realisarea idealului de pace universală este puțin priincios momentul, când în două lumĭ bântue un rĕsboiu sângeros între popórele culturei vechĭ și moderne și când în China îndeosebĭ se pregătesce o luptă uriașă ale căreia consecuențe sunt astădĭ încă necalculabile.

Cu tóte acestea însĕ cei-ce luptă pentru marile idealurĭ, n'au sĕ fiă descuragiațĭ. Așa și „grupul amicilor de pace“ din Ungaria nu va stărui înzadar în direcția realisării acestor idealurĭ.

Numai sĕ nu voéscă deputații maghiarĭ sĕ trécă înaintea lumii ca nepribănițĭ, în ce privesce sentimentele lor de dreptate și de umanitate în convețuirea reală cu popórele din statul ungar.

Étă de ce am dorit și dorim, ca la conferența interparlamentară din Paris sĕ fiă representațĭ cât mai bine și deputații românĭ din regatul vecin, ca astfel față cu eventuala lansare a „generosității și a nobleței de sentimente“ maghiare în cestiunea naționalităților, sĕ pótă restabilì echilibrul adevĕrului, amĕsurat stărilor reale, ce nu se pot escamota prin nicĭ un fel de propunere condusă de scopurĭ ideale încă fórte îndepărtate.

Luptele Burilor.

Pericolul chines a abătut încât-va atențiunea lumei dela cele-ce se petrec în Africa de mĭadă-dĭ, cu tóte că resistența cea mare și constantă a Burilor, merită sĕ fiă apreciată și admirată de tot muritorul, care pórtă în inimă cultul patriei sale.

Au trecut deja două lunĭ de când mareșalul Roberts șĭ a făcut întrarea-i triumfală în Pretoria, inima Transvaalului, dér pe cât de ușor a întrat, pe atât de greu póte sĕ-șĭ continueze operațiunile mai departe. Burii, carĭ s'au retras cu plan și cu chibzuială, purtând în gând și inimă firma hotărîre de-a infesta la infinit pe Englesĭ, n'au încetat un moment măcar de așĭ realisa hotărîrea; luându-șĭ refugiu la lupta de guerilla, Burii apar adĭ icĭ, mâne colo și aprópe pretutindenĭ, par' că ar eși din pământ.

Séu dóră nu scim, că la 11 Iulie generalul bur *Dewet*, nevĕdut de nicĭ o trupă englesă, a sciut sĕ se furișeze până aprópe de Pretoria la *Nitrulsneck*, păzit de o garnisónă de Englesĭ: un escadron de cavaleriă, cincĭ companii de infanteriă și două tunurĭ. Dewet a făcut o fórte neplăcută surprindere Englesilor tocmai în revĕrsatul zorilor. I-a frecat urît și pe de-asupra a mai prins 100 de ómenĭ infanteriștĭ și cele două tunurĭ.

Acest eșec al Englesilor a produs mare consternare la Londra, căcĭ s'a întêmplat tocmai pe când îngâmfații dela Tamisa rîdeau cu hohot și-șĭ făceau haz de veștile, că Burii se pregătesc de atac în apropierea Pretoriei. După lupta dela Nitralsneck desamăgirea a fost cu atât mai mare și pressa londonesă nu întârdie a mărturisi, rușinându-se, situația gravă în care se află armata lordului Roberts.

Din frecușul dela Nitralsneck Englesii vor fi învĕțat și se vor fi convins, că rĕsboiul este departe de sfîrșit și că Burii cei atât de părăsițĭ de Europa și lumea întrégă, au sĕ le facă încă de aicĭ înainte dile amare.

Dér Anglia n'are ce face; ea trebue sĕ îndure desastre de aceste în Transvaal, pe când sângele supușilor sĕi ucișĭ de orudii Chinesĭ, înroșesce rîurile Chinei.

In astfel de împrejurărĭ cine óre nu va recunósce, că aicĭ se arată degetul lui Dumnedeu, care nu bate cu ciomagul, dér când e vorba de plată, plătesce cu vîrf și îndêsat?

Dér nu numai la Nitralsneck, ci și în alte părțĭ Burii pășesc tot cu mai mare îndrăsnélă și curagiŭ. In 16 l. c. ei au atacat pe generalul *Polccarew*. Ei au mai atacat și posiția de luptă a lui *Spring* și era pe aci sĕ pună mâna pe tabĕra englesă. Au și provocat regimentul irlandes sĕ se predee, dér în urma apĕrării desperate a Englesilor, Burii — carĭ póte au voit numai sĕ cerce pe Englesĭ — s'au retras. Mai interesant decât acésta este, că 1500 Burĭ cu 5 tunurĭ, au tăiat cordonul engles dintre Betlehem și Vicksburg și s'au retras spre Lindley, fără sĕ li-se fi întêmplat vre-o pacoste.

Așa-dér tot succese pe partea Burilor. Mare dreptate a avut cineva dicênd, că nu 200,000, ci 500,000 ómenĭ îi va trebui lordului Roberts, ca sĕ ocupe imensa suprafață pe care se risipesc detașamentele armatei sale, pentru a „prinde“ și a „pacifica“ pe Burĭ.

Noul guvern în România
și diarele strĕine.

„*Neue freie Presse*“ de Dumineca a publicat un articol fórte elogios despre d-l Petre *Carp*, care este chemat sĕ formeze noul cabinet. Din acest articol estragem următórele:

„Petre Carp — scrie „Neue fr. Presse“ — este o fisionomiă fórte interesantă. Nu este boier de natură sĕlbatică, ci e fin și spiritual. De taliă mijlocie, bine făcut, ochii sĕi vii și fața sa deschisă arată, că sub fruntea sa lată se agită cugetărĭ și chelia sa fórte avansată aparține unui cap, care este obicĭnuit cu sforțărĭ intelectuale. Pĕrul și mustața sunt tare încăruntite — Carp va fi de vre-o 60 de anĭ.

„El vorbesce fórte bine limba germană, c'un accent puțin prusienesc. Dér nu numai vorbesce nemțesce, ci și sufletul sĕu e atașat la tot ce e german. Décă esistă în România vr'un bărbat, care stăruesce a apropia țéra guvernată de dinas-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Reclama în capitala englesă.

„Though this be madness, yet there is method in't“.
(„Deși e o nebunie acésta, dér e cu metod“.)
„*Hamlet*“ *A. II. s. 2.*

Reclama *(puff)*, în capitala englesă, e un element vital ca și aerul, ce se respiră, sórele, ce încăldesce.

Eliminațĭ reclama din organismul acestui colos comercial și el nu va mai fi ceea ce este. Căci décă e adevĕrat, precum e prea adevĕrat, că prin aceste manopere ingeniose milióne s'au câștigat, e firesc lucru, că ne găsim în fața unui factor, care întră d'a binelea în socotélă.

La Londra, reclama apare sub tóte formele, stăpânesce tóte locurile. O zărescĭ la înălțimĭ perdute în vĕzduh, dai peste ea în subterane intunecóse.

Zidurile caselor, schelele construcțiunilor, de sus până jos, sunt acoperite cu afișe pestrițe. Incolăcirĭ de litere, în formă de mozaic, îțĭ opresce privirea pe trotoarul ce'l calcĭ. O adresă ți-se arată pe farfuria din care mănâncĭ, pe hârtia higienică ce, distras, o mototolescĭ.

Dér reclama, acest agent neastîmpĕrat de propagare, nu-șĭ face vécul mult timp în acelașĭ loc. Ea se bagă în mulțime, circulă din mână în mână, în mii de esemplare. Cutreeră stradele în omnibusurĭ și vagóne. Se cocoțéză în spinarea unor bipedĭ, pe carĭ poporul în glumă, i-a poreclit *sandwich*. Se colportéză prin pressă, furișată adesea între două articole de politică palpitantă.

De sigur, nu fie-cine póte formula o reclamă nimerită, precum nu e poet de epigrame cine vré.

Aicĭ, ca nicăirĭ, se potrivesce dicala românéscă: vorbă multă, sĕrăcia omului; séu cum dic Englesii: *more matter with less art.* In câte-va cuvinte de spirit, reclama va atrage atențiunea, deșteptând interesul. Va face sĕ vibreze, în trécĕt, o córdă a slăbiciunilor omenescĭ.

Se va folosi de un eveniment național gîdilind șovinismul masselor. Va usa cu inteligență de tóte mijlócele grafice, carĭ atrag privirea. Va scóte efecte din surprinderĭ, din contraste neașteptate. Precum vedețĭ, reclamagiul londones întrunesce talentul inventiv al unui poet, cunoscința de om a unui psiholog, îndrăsnéla unui *clown*, ce te lasă cu gura căscată.

Bine înțeles, că într'un oraș ca Londra, în acel noian de inserțiunĭ și reclame, carĭ de atâta vreme au tocit simțurile și imaginațiunea cetitorilor, nu e tocmai ușor sĕ găsescĭ acea notă originală, fără de care orĭ-ce reclamă e nulă și trece nebăgată în sémă. In adevĕr, greutatea de care se lovesc de cele mai multe-orĭ aceste îndrăsnețe întreprinderĭ, e banalitatea. Spre a înlătura acésta, se fac silințele cele mai desperate, séu mai bine dis cele mai pline de speranță.

Voiŭ cita câte-va specimene, luate la întêmplare, carĭ vor invedera cele dise până acum.

Unul represintă un tablou de artă cu titlul:

„*Platone meditând asupra nemurirei*“, ér în parantes se adaugă: („capul lui Platone e după un vechiŭ bust de marmoră, descoperit în Grecia“.)

Primul pas, cel mai greu, e făcut: atențiunea cetitorului e prinsă și stăpânită. Dér tabloul e încunjurat de o ghirlandă, formată în caractere gotice. Sĕ le cetim:

„E mai presus de orĭ-ce îndoială, că *Sarea de fructe* a lui *Eno*, luată la începutul unei micĭ indisposiții, ar înlătura multe bóle seriose“.

O idee de sigur puțin banală a fost aceea a unui „Zacherl“ londones, care în schimbul unei sume óre-care, obținuse la unul din marile diare, ca la urma depeșei lordului Roberts:

„*French a curățit posițiile de inimic*“, sĕ se adaugă:

„Spre a vĕ curăți locuințele de inimicĭ, folosițĭ praful *Brown*“.

Alte-orĭ reclamagiul face pe desinteresatul, fără ca cetitorul sĕ bănuiască măcar, că e prea des interesat.

Ast-fel firma *Cadbury* espedéză la cerere, gratis, un cacao delicios pentru două cescĭ, orĭ-cărei persóne, care îi va indica numĕrul reclamei din „Graphic“.

ti
da Hohenzollern de Germania din punct de vedere politic şi intelectual, acesta este înainte de toţi d-l Carp....

..."Şi fiiĭ sĕi şi-i cresce în Germania.... Unul din fiiĭ sĕi a studiat academia militară din Kiel.

"Impĕratul Wilhelm îl stiméză, pentru-că a avut ocasiune de a fi în contact personal cu acest Român şi de a învĕţa sĕ cunóscă spiritul sĕu avansat. Contele Bülow, de pe timpul când era ambasador în Bucurescĭ, a câştigat multă simpatiă pentru el.

"Ceea-ce d-l Carp a fácut pentru binele poporului ca ministru de domenii în cabinetul Cartagiu, a căruia suflet era, este încă în viuă memoriă tuturor. Dér nu atât din punctul de vedere al posiţiei sale între partide, cât mai mult din al posiţiei sale faţă cu strĕinătatea, pentru care este o personalitate aşa de preţuită, trebue sĕ fiă privit. El se întrébă la orĭ-ce acţiune, ce va dice Europa? Are pretenţiunea de a fi înainte de tóte un european în tot ceea-ce face şi întreprinde".

"Neue fr. Presse" spune apoi, că d-l Carp este contrarul orĭ-cărei politice rusofile, deşi voesce şi el ca mica Româniă sĕ trăiéscă în pace cu puternica împĕrăţiă a Ţarilor.

"El este representantul cel mai convins al unei politice române, care în cestiunile europene are sĕ se alăture la tripla alianţă. S'a dis mai de multe-orĭ, că România s'a alăturat prin contract la Triplica. In forma acésta aserţiunea nu pare neatacabilă; dér de altă parte esistă un raport intim între România şi tripla alianţă, care se simte mai tare în raporturile acestei ţĕrĭ cu Austro-Ungaria vecină. Ei bine, d-l Carp este naşul acestei apropierĭ intime de tripla alianţă în general şi de monarchia dualistă în special".

..."De va lua orĭ nu portofoliul afacerilor strĕine, d-l Carp, ca şef de cabinet, va avé o influinţă de preponderanţă asupra politicei esterne. Când e vorba de cestiunĭ internaţionale, decisiunile sale sunt basate pe bogate esperienţe.

"El are curajul convingerii, chiar când trebue sĕ facă faţă c'un curent popular rĕtăcit şi când nu e sigur de-a fi aprobat. Astfel el în diferite rêndurĭ a luat, în cestiunea israelită, o posiţiune, care n'a fost aceea a majorităţii antisemite a Camerei, ci aceea a unui om în adevĕr civilisat"...

..."Intêmplarea voesce, că el este dispus a păşi în fruntea guvernului într'un moment, când numĕroşĭ Evrei împinşĭ de miseriă părăsesc din nou pămêntul natal. Ómenii, carĭ cunosc bine pe d-l Carp, cugetă, că el va afla mijlóce pentru a pune capĕt acestei teribile miseriĭ a Israeliţilor românĭ.

"In tot casul Carp, care ajunge la cârmă, este un bărbat, care înţelege spiritul timpului şi doresce pentru patria sa o eră, în care el va fi chemat a conlucra la marile probleme ale civilisaţiunei"...

*

"*Le Journal*" din Paris publică despre crisa română următorul articul semnat de *A. Saissy*:

"Lipsa de banĭ causéză durerĭ fără sémĕn. Mai ales iérna când e frigul mai mare şi vara când e căldura mai pĕtrundĕtóre, este lumea mai simţitóre. Românii, carĭ deja luptau cu greu în luna lui Februarie trecut, simt acum în Iulie o agravare a situaţiei febrile, şi étă că se vorbesc din nou de crise.

"Tocmai aflăm, că d-l Carp e chemat sĕ formeze un cabinet nou. D-l Carp e omul provedinţei. Mai întâiŭ cu el póte fi ţéra sigură, că nu va avé dissentimente grave cu Austro-Ungaria, apoi d-l Carp are un caracter neagreat; se dice, e posibil, dér are una: el scie ce vré, el e capabil sĕ taie şi în carne vie. El nu va sacrifica, orĭ ce ar fi, nimic popularităţii.

"România va avé decĭ un minister Carp, va sĕ dică un cabinet, în care junimiştii vor căpĕta cele mai importante portofoliurĭ. Şi atuncĭ se vor face reforme, şi contribuenţii vor vedé, ce costă de a voi sĕ lucrezĭ iute şi lucrurĭ marĭ.

"Tóte partidele îşĭ reproşéză de a fi administrat rĕu finanţele statului, şi miniştri înşişĭ îşĭ fac o luptă surdă. D-l Cantacuzino, fostul president de consiliu, n'a avut, se dice, puterea şi autoritatea necesară, de a cârmuì barca. Pe de altă parte încă n'a sunat óra d-lui Sturdza. De fapt el are tot ce se cere pentru a plăcé Regelui şi Germaniei, dér partisanii, carĭ sĕ-l sprijinéscă în România, nu sunt de ajuns grupaţĭ.

"Budgetul anului trecut se salda cu 40 milióne deficit. E drept, că recolta a fost fórte rea. Şi 40 milióne representă o camĕtă enormă la un budget de cheltuielĭ de 236 milióne.

"In 1888 la un budget de cheltuielĭ de 228 milióne, datoria absorbi 85 milióne. Datoria română e de un miliard şi 449 milióne. Aprópe 500 milióne au fost plasate în Francia, prin intrepunerea "Comptoarului de Escompte", a "Băncei de Paris" şi a "Societăţii generale." 800 milióne se află în Germania şi restul, cam peste tot locul. S'a calculat, că la plătirea acestei datorii, trebue sĕ contribue fiă-care Român 16 fr. 50 b.

"Se póte dice, că crisa acésta nu provine numai din insuficienţa recoltelor, ci mai cu sémă din lucrărĭ marĭ, carĭ au fost făcute în România. Acésta ţéră a cheltuit mai mult de 840 milióne pentru a se alia Germaniei şi a-i procura o cale directă spre Marea Neagră, spre Moldova şi portul Constanţa.

"România caută sĕ fiă, aşa dicênd, ţéra de transit, prin care vor trece tóte productele din Germania spre Orient.

"Pentru fortificaţiunile Bucurescilor şi ale câmpurilor, carĭ sunt particular dirigiate contra Rusiei, mai multe sute de milióne au fost cheltuite; armata e scumpă şi puţin rĕmâne pentru cheltuelile imediat profitabile.

"Sigur, că România e o ţéră de viitor, şi cu tóte că Francia nu mai are acolo situaţiunea, ce o cucerise odinióră, şi aceea mai mult din vina nóstră, noi dorim prosperitate acestei ţĕrĭ, fară a ne face nicĭ o ilusiune de direcţiunea politică, ce un partid séu altul póte sĕ-i dea în afacerĭ.

"Regele îşĭ alege miniştri unde vré, cum vré şi miniştrii sĕi nu pot rĕmâné la putere, decât făcênd politica Regelui. Şi Regele, deşi romanisat cu totul, nu e mai puţin un Hohenzollern".

O condiţiune, nu mai puţin capitală a unei reclame e însĕ variaţia. *Pear*, săpunarul milionar, pe semne a esperimentat acésta, căcĭ îşĭ variază inserţiunile mai dehai decât politicianii opiniile.

Spre onórea comerciului engles trebue sĕ recunóscem, că obiectele, deşi scumpe, stau fără păreche ca durabilitate şi calitate, mai ales ţesăturile, mobilele de ştejar sculptate, oţelăria, pielăria etc.

Totuşĭ e de mirat, că tot se mai găsesc persóne destul de naive sĕ cumpere lucrurĭ, de carĭ nu au neapĕrată trebuinţă, căcĭ în fond, scopul reclamei e, sĕ te facă sĕ cumperĭ, vréi nu vrei.

Că de fapt se găsesc ast-fel de naivĭ, dovadă e numĕrul cel mare al "regilor" muştarului, săpunului etc. carĭ, pe urma milióanelor câştigate, se tolănesc în fotoliurile "casei comunelor" (Cameră) şi dintre carĭ unii au devenit miniştri chiar, căcĭ Anglia, orĭ-ce s'ar dice, e şi va fi ţéra *shop-keeper-ilor*, ţéră de negustorĭ.

Ploiescĭ, Iulie 1900.

Aurel Şuluţ-Cărpenişanu.

Rĕsboiŭ în China.

Pericolul în China cresce înspăimântător. Tóte provinciile chinese sunt în fierbere, s'a pus în mişcare şi colosul interior al imperiului, ér la miadă-nópte, în Mandsuria, rĕscóla se estinde cu atâta celeritate şi cutezanţă, încât Chinesii au provocat pe Ruşĭ sĕ părăséscă teritoriul, la ceea-ce Ruşii au rĕspuns cu ridicarea de baricade. La Tien-Cin situaţia continuă a fi din cele mai critice, cu tóte că trupele aliate au ocupat forturile oraşului chines. Mulţĭ soldaţĭ au cădut aicĭ şi de-o parte şi de alta. Dér ce le pasă Chinesilor? Ei au destui ómenĭ de jertfit. Este ciudat, că pe când la Tien-Cin şi în alte părţĭ situaţia e estrem de gravă, puterile se sfătuesc între sine, cine sĕ fiă comandantul suprem al trupelor aliate: rus, japones, engles, orĭ german?

Intr'aceea se vestesce, că Rusia se pregătesce a năvăli dela miadă-nópte spre Peking, şi încă pe *propria rĕspundere*. Rusia mobiliséză cu mare grabă şi în stil mare. Ba se dice chiar, că în urma acestei păşirĭ, *China ar fi declarat rĕsboiŭ Rusiei*.

Etă scirile mai importante:

Succesul aliaţilor la Tien-Cin.

Londra, 18 Iulie. Admiralul *Seymour* anunţă: *Aliaţii au cucerit Tien-Cin şi forturile*. Ruşii au cucerit la flancul drept 12 tunurĭ mai micĭ lângă canalul Lutai. In luptă au luat parte 8000 de ómenĭ. Pierderea trupelor aliate este de *700 morţĭ şi rĕniţĭ*. Cele mai marĭ pierderĭ le-au avut Japonesii. Trupele chinese au fugit, *dér nu se scie încătrău*.

Conflict ruso-engles.

Berlin, 18 Iulie. Comandantul escadrei germane din Taku raportéză cu data de 16 l. c.: In virtutea decisiunei aduse de ofiţerii mai bĕtrânĭ, comunicaţia pe linia ferată dintre Taku şi Tien-Cin se va deschide în 18 l. c. *sub administraţia ruséscă*, până când raporturile belice vor permite, ca trenul sĕ se dea direcţiunei căilor ferate. *Admiralul engles a pretins, ca drumul de fier sĕ fiă predat direcţiunei*. Ruşii însĕ au restabilit şi au ocupat linia ferată.

Acţiunea Rusiei şi China.

Am semnalat deja erĭ, că după o telegramă dată din Petersburg la Berlin, Rusia va pĕtrunde de către miadă-nópte spre Peking, apoi că prin representantul sĕu din Petersburg, *China ar fi declarat rĕsboiŭ Rusiei*. Scirile acestea se mai întregesc acum prin alte telegrame publicate de diarele din Londra. Lui "Daily Mail" i-se anunţă din Petersburg, că statul major rusesc a primit la 1 Iulie scirea, că *Chinesii au declarat în Aigun adevĕrat rĕsboiŭ*. In urma acésta colonelul rus *Gribovski* a voit sĕ mérgă cu vaporul în Aigun, dér Chinesii l'au oprit. Pe o întindere de 20 verste Chinesii au ridicat şanţurĭ şi le-au provĕdut cu 40 tunurĭ. Pentru bombardarea oraşului *Blagovjescensk* Chinesii au ridicat 8 tunurĭ şi 2000 ómenĭ.

O altă telegramă a lui "Daily Mail" spune, că *Chinesii au năvălit deja cu mare putere armată în Siberia ostică* şi au început sĕ bombardeze oraşul Blagovjencensk, întrerumpênd comunicaţia pa calea ferată.

Marţĭ au plecat din Moscva 56 ofiţerĭ, ér Miercurĭ 94 de medicĭ militarĭ au primit ordin de plecare. Crucea-Roşiă ruséscă desfăşură o mare activitate, ea primesce medicĭ şi îngrijitóre, pe carĭ îi trimite în China.

Boxerii la frontiera Coreei.

Washington, 18 Iulie. Consulul american din Söüli telegrafézá, că mulţime de Boxerĭ şi armată chinesă stau la frontiera Coreei. Indegenii s'au înspăimântat aşa de mult, încât au fugit.

Forţele Chinei.

Berlin, 18 Iulie. "*Militär Wochenblatt*" dă următorul tablou despre forţele chinese: In Mandsuria sunt 38,000 soldaţĭ cu 60 tunurĭ; în Peking sub conducerea principelui Cing 12,000; armata lui Li-Hung-Ciang 23,000; în jur de Port-Arthur 12,000; sub comanda lui Juan-Si-Kaj 10,000 soldaţĭ mohamedanĭ; în provinciile Cili şi Şantung 87,000; în jur de Peking 3000; la Tien-Cin 40,000; în valea Jang-ce 10,000; în Canton 60,000, şi în celelalte provincii ostice 30,000.

Petersburg, 18 Iulie. Biroul telegrafic rusesc anunţă din Cifu: Principele Tuan ar fi mobilisat *950,000*.

Cestiunea economică în Bucovina.

III.

Goi şi flămândĭ, traind numai din ofertele coreligionarilor, îşĭ încep cariera, déră în scurt timp pică partea cea mai mare a comunei în mânile a 2 séu 3 Jidanĭ ajunşĭ pe neaşteptate la influenţă dominantă. Casa, unde locuesce ţĕranul, pămêntul unde muncesce amar, recolta păzită lunĭ întregĭ, nu e mai mult a lui, partea principală din resultatul muncei sale o remite Jidanului. Secretul rapidei îmbogăţirĭ consistă în sugerea mĕduvei ţĕranului prin cea mai criminală esploatare a nevoilor accidentale, asupra cărora veghéză comersantul de carne vie, dihania hămnisită, di şi nópte.

Representând Jidanul unicul isvor de credit în tóte comunele, ţĕranul trebue sĕ-i pice odată în ghiare, din carĭ rar scapă, şi atuncĭ stors ca vai de el. Ciocoimea privesce cu zimbet la gâtuirea ţĕranului, ér fiiĭ de ţĕran îmbrăcaţĭ în haine domnescĭ şi împodobiţĭ cu gulere de aur întorc spatele rudelor, ce strigă după ajutor.

La locul acesta intercalez, că serviciul medical lipsesce la sate cu desĕvîrşire. De higiena ţĕranului nu se interesézâ nimenĭ. Organele administrative cred, că-şĭ împlinesc datoria pentru leafa grasă, décă încarcă numai pe nefericitul ţĕran cu pedepse şi birurĭ grele. E constatat, că Românii dau procentul cel mai mare de mortalitate, pe când Jidanii, duşmanii lor de mórte, cel mai mic. Jucaţi-vĕ de-a politica, fariseilor şi memelucilor, în scurt timp nu veţĭ avé pe a cui spate sĕ vĕ înălţaţĭ!

Prins odată în ghiare, viaţa dilnică, câştigul anual, întregul viitor al ţĕranului sĕrman sunt ale Jidanului. La acésta ajunge el sistematic. Venind ţĕranul în strîmtóre, mai ales când trebue sĕ plătéscă birul, séu cheltuelele proceselor în carĭ e vecĭnic încurcat, face împrumuturĭ. Atuncĭ Jidanul îi oferă imediat creditul, dér cu dobêndă mai mare, decât 100—200 pe 3 lunĭ. In cele mai multe casurĭ ţĕranul, care se nutresce de alt-mintrelea rĕu şi neîndestulător pentru munca câmpului şi viaţa în aer, îşĭ mâncă şi puţinele bucate strînse până la anul nou, atuncĭ trebue sĕ trăiéscă din parale, carĭ nu le are, şi éraşĭ trebue sĕ-şĭ ia refugiul la Jidan.

Acestea sunt momentele, în carĭ pune mâna Jidanul pe proprietatea ţĕranului, căcĭ adăugêndu-se dobênda la capital, se cufundă mereu în datorii, de carĭ nu mai scapă.

Acum vin nenumĕrabilele presiunĭ asupra ţĕranului, care atêrnă dela voinţa şi capriciul Jidanului. Ii întrebuinţéză vita şi braţele în cele mai multe casurĭ fără plată, décă-i plătesce atuncĭ 20—30 crucerĭ pe di; iérna însĕ ţĕranul s'a obicĭnuit a lucra diua întregă numai pentru un pachet de tutun, care nu face nicĭ 2 crucerĭ. Astfel se esplică înfurişarea acestei rasse hrăpăreţe în proprietatea mică, din care poşede în cele mai multe părţĭ peste 50%.

Terminul pentru reîntórcerea paralelor împrumutate îl fixéză de regulă Jidanul drept înaintea recoltei, când cu greu se află parale la ţĕranĭ; atuncĭ apare infla cu titlurĭ esecutorii şi licitéză proprietatea datornicului, care nicĭ nu crâcnesce. Bietul ţĕran vinde vitele, tóte mobilele, fără sĕ pótă plăti întréga datoriă, i se sequestréză recolta şi în fine se întabuléză Jidanul pe tot pămêntul. In multe casurĭ mai aştéptă cu intabularea, lăsând pe ţĕran sĕ plătéscă birul pentru un pămênt, ce nu mai e al lui.

După cercetările lui Bogdan-Duică, s'a vêndut d. e. în a. 1875 o moşiă în valóre de 250 fl. pentru o datoriă primordială de 90 cr. In 1876 s'au făcut esecuţiunĭ pentru datorii de fl. 1·36, 2·5[illegible], 3, 23 esecuţii pentru 20 fl. etc... Moşiile esecutate le cumpĕră esclusiv Jidanii, luând aprópe de geaba pămêntul în posesie, ér ţĕranul proprietar devine sluga jidanului — iobagul modern.

In urma legalei divisibilităţĭ a proprietăţii şi a împrejurărilor nefaste, fluctuaţiunea proprietarilor micĭ în Bucovina este fórte mare. Dela 1875 încóce datoriile ipotecare ale proprietăţii micĭ se sporesc mereu, încât nicĭ într'un an sumele datoriei achitate nu întrec pe cele ale datoriilor contractate din nou.

In cincĭ anĭ (dela 1888—1892) s'a făcut la 620 de moşiĭ schimbarea proprietarilor micĭ prin esecuţiă; schimbarea proprietarilor în proprietăţile micĭ s'a făcut în aceiaşĭ anĭ prin vêndare de 40.307 orĭ. Datornicii până la 100 fl. erau în acelaşĭ timp 5.506. Omul mic cade tot mai des, esclamă Bogdan, când atâţia proprietarĭ micĭ nu sunt capabilĭ sĕ-şĭ solveze moşióra îngreuiată numai cu 100 fl. e semn, că séu nu produc — séu nu pricep a produce — pe loc puţin destul de mult, ca sĕ acopere şi datoria, séu nu găsesc alte prilegiurĭ de câştig lateral pentru ei şi familia lor, séu sunt uşuratecĭ şi consumă prea mult, de'şĭ mănâncă moşia.

Tóte se nimeresc, mai adesecrĭ se găsesc împreună, dér mai este una, care le priméză, e *camĕta*. Pe lângă acésta vine şi înşelătoria cea mai infamă, când în lipsa de banĭ se aduc bucate. Mai ales femeile plătesc ast-fel îndecit lucrurile cumpĕrate la cârciumă şi dugheană. Băeţiĭ duc câte 7—10 ouĕ pentru un pachet de tabac, care nu face nicĭ 2 crucerĭ, căcĭ Jidanul le cumpĕră în oraş *en gros* mai ieftin. Apoi le desface acasă şi le înmulţesce lăsând pe fie-care marca de 2 crucerĭ.

Tóte aceste se sciu, dér nimenĭ nu cutéză a întreprinde o contra-acţiune, cel puţin contra cămătăriei bestiale. Nicĭ preotul, nicĭ învĕţătorul, carĭ în cele mai multe casurĭ atêrnă prin multe daraverĭ dela Jidov, n'au curagiul sĕ facă arătarea, temêndu-se de persecutare din partea Jidanilor, cu deosebire însĕ temêndu-se de amploiaţii administrativĭ, pe carĭ Jidanii îi sciu acapara si ţiné în eşec.

Avem procuraturĭ numite independente, déră nimenĭ nu se încumetă a face vr'o anchetă, căcĭ nicĭ organele administrative, nicĭ cele judecătorescĭ nu cutéză a-se apropia de rassa rafinată.

(Va urma). *Seneca.*

SCIRILE DILEI.

— 7 (20) Iulie.

Cruciada din „Groswardein“. Au păţit'o Lueger şi soţĭ cu hotărîrea lor de-a nu mai adresa scrisorĭ la „Budapesta“, ci la „*Ofen-Pesth*“. O straşnică cruciadă au pornit „patrioţii“ din „Groswardein“ contra acelei hotărîrĭ, „perfide“ şi „vătĕmătóre“. Dilele trecute representanţa oraşului a adresat un rescript ministrului preşedinte şi ministrului de interne, cerênd ca în faţa „atentatului vienes“ sĕ ia mĕsurĭ de a-se întroduce cât mai în grabă legea despre maghiarisarea numelor de comune şi localităţĭ, căcĭ întârdierea aplicării acestei legĭ ar aduce nespus de marĭ stricăciunĭ. — Unde dai şi unde crépă. „Cruciaţii“ din Oradea sĕ folosesc de casul acesta pentru a face presiune asupra guvernului, ca sĕ esecute o lege despre care este convins însuşĭ, că va provoca cele mai marĭ încurcăturĭ. Dér nu se mulţumesc cu atât. Ei s'au adresat la tóte comitatele din ţéră cu puţin modesta rugare, de-a lua posiţiă pentru propunerea lor şi de a şĭ-o însuşi întocmai. Se vor găsi comitate, carĭ sĕ facă pe voia „patrioţilor“ jidano-maghiarĭ din Oradea. Credem însĕ, că se vor găsi şi de acelea, în care „cruciada“ oradană va întêmpina o meritată lecţiune şi fiasco.

Reducerea taxei de internat la şcóla Asociaţiunei. Comitetul central al Asociaţiunei în şedinţa de Marţĭ a decis, sĕ *reducă taxa internatului* la şcóla civilă de fete a Asociaţiunei dela 500 cor. anual, la 400 cor.

Persecuţia pentru colorile săsescĭ. E cunoscut casul petrecut la Bistriţă cu ocasiunea visitei, ce o făcuse acolo archiducele Iosif. Doi advocaţĭ saşĭ, anume d-nii Carol Lang şi August Kelp, şĭ-au decorat casele numai cu stindarde săsescĭ, nu şi unguresci. Din causa acésta advocaţii amintiţĭ au fost pedepsiţĭ cu amende. Căpitanul oraşului Bistriţa a trimis sentinţa la camera advocaţială din Tergu-Mureşului, ér acésta a hotărît a se porni cercetare disciplinară contra advocaţilor cu „pricina“. Sentinţa acésta a fost acum aprobată şi de Curiă. Se vede, că nicĭ colorile săsescĭ nu se bucură de mai mare cruţare ca cele românescĭ. Cel puţin nouĕ ne rĕmâne mângăerea, că nicĭ-odată nu ne-am umilit a arbora stindardul nostru alăturĭ cu cele unguresci, cum fac Saşii.

Va vorbi şi „generalul“. După Tisza fiul va vorbi şi Tisza tatăl. Aşa se anunţă cel puţin din Oradea-mare oficiósei „O. E.“ Coloman *Tisza* va conchema pe alegĕtorĭ pe diua de 20 Septemvrie şi le va cuvênta „asupra situaţiei.“

Predicĭ. Poimâne, Duminecă, va predica în biserica S-tei Adormirĭ din Braşov-Cetate părintele capelan militar Nicolae *Fizeşanu*. Vor lua parte şi militarĭ pentru ultima óră înainte de plecarea la manevre.

Nouĕ duelurĭ pentru o alegere de deputat. Cât de „cu sânge rece“ şi „cu tact“ sciu sĕ procédă „patrioţii“ maghiaro-jidanĭ, când e vorba de alegere de deputaţĭ, póte orĭ cine sĕ-şĭ închipuéscă şi din împrejurarea, că din incidentul alegerei de deputat dela Rimaszombat, s'au petrecut până acum între corifeii acelei alegerĭ *9 duelurĭ*. Proprietarii Farkas Zoltan şi Szentmiklóssy István s'au duelat cu pistolul, rănindu-se amêndoi. Tot aşa au tras unul contra altuia glónţe Szeiffert Antal şi Szokol Istvan. Mai rĕu o păţi Naray Ienö, redactorul ungur al unei foi din Rimaszombat, căruia adversarul sĕu Fay Gyula i-a găurit umĕrul drept cu un glonţ de pistol, causându-i o rană periculósă. Acesta a fost al 9-lea duel. Câte vor mai urma de aci încolo nu se scie. Adaugênd încă obicĭnuitele spargerĭ de capete, ce rar se întêmplă se lipséscă la alegerile de deputaţĭ ungurĭ, étă că avem un tablou fidel al alegerilor „libere“ din „fericita“ Ungariă!

Trei mirese şi trei mórte. In comuna Janok din comitatul Abaujtorna, deşi comună mică, s'au nemerit într'una din Duminecile trecute trei nunte de-odată. Pe la amédĭ, opt dintre fetele nuntaşe, carĭ tóte erau fete de ţĕranĭ ungurĭ, se duseră la câmp, ca sĕ se scalde într'o vale. In urma ploilor din sĕptĕmânile trecute însĕ valea crescuse tare, dér fetele nu ţinură sémă de asta şi tóte 8, dintre carĭ nicĭ una nu scia înota, fură răpite de valurile văii. Nenorocitele strigau desperate după ajutor şi mulţĭ alergară într'acolo, dér nimenĭ n'a cutezat sĕ sară în ajutorul lor, afară de doi băeţĭ şcolarĭ de câte 12 anĭ. Aceştia au isbutit sĕ împingă spre ţĕrm pe patru dintre fete, mântuindu-le, celelalte dintre ele însĕ fură duse mai departe de valurĭ. In ochii mulţimei de popor, ce privea dela ţĕrm, s'au cufundat şi nimenea dintre „betyar“-ii de faţă n'a sărit în ajutorul lor. Cadavrele a trei dintre nenorocitele fete fură aflate spre seră şi duse în comună. Acésta însĕ n'a conturbat întru nimic veselia celor trei ospeţe. In turn sunau clopotele de mórte, pe strade se audiau chiotele nuntaşilor şumăniţĭ de beutură, ér în casele nuntaşilor „csardaş“-urĭ şi beţiă. In sensul acesta descrie casul fóia ungurésca „B. H.“

Catastrofa unui balon.

Din Neapole se telegraféză, că o îngrozitóre nenorocire s'a întêmplat dilele acestea acolo. De pe teritoriul esposiţiei sanitare internaţionale căpitanul Vanni se urcă în balonul „Napoli“ şi se avêntă spre înălţimile cerului. Cu el mai erau diaristul Pelizzoni, un colaborator al acestuia cu numele Don Marzio şi contele Paterno de Montecapo. Pe terenul de plecare mulţime de lume se adună şi pe cutezătorii aeronauţĭ îi salută cu sgomotóse şi nesfîrşite urale de „*Evviva!*“ „*Buon viaggio!*“ şi „*A revidere!*“ Vêntul sufla de către uscat si mână spre Mare balonul, care începuse a se urca cu celeritate estra-ordinară.

Balonul ajunsese deja la o înălţime de 3000 metri, când în public, care până aci însoţi cu veseliă urcarea balonului, începù momentan sĕ domnéscă o panică îngrozitóre. Globul dela balon s'a turtit de-odată şi cu celeritate de fulger cădù în Mare.

La privirea acestei catastrofe, pe terenul esposiţiei se produse o mişcare înfiorătóre, multe dame ameţiseră, séu căpĕtară sgârciurĭ. Cu deosebire erau de compătimit cei ce făceau parte din familia aeronauţilor şi carĭ alergau zăpăciţĭ dela o parte la alta, nesciind de ce sĕ se apuce mai curênd spre a veni în ajutor nenorociţilor. Alergară cu o corabiă în partea unde se credea, că s'a întêmplat nenorocirea, dér de geaba, căcĭ dase nóptea şi nimic n'au putut isprăvi.

In diminéţa dilei următóre din nou plecară sĕ caute şi, aprópe de Capri, au şi dat de ruinele balonului şi de contele Montecapo, care se acăţase de funiile dela balon şi astfel petrecù cu trupul până la gât în apă timp de 12 óre.

El fù pus pe corabiă şi se constată, că e rănit în mai multe locurĭ. Contele povestì, că globul a esplodat şi ei au cădut în Mare. In intervalul căderei, lui îi trecù prin minte, că décă nu va sărì din luntrea balonului, acésta îl va strivì. Sărì decĭ din luntre şi apoi prin înnot ajunse la ruinele balonului. Soţii lui n'au sărit şi astfel probabil, că s'au prăpădit. Contele fù dus la „Ospitale dei pellegrin“, unde s'a constatat, că ranele sale nu sunt periculóse. Cadavrele celorlalţĭ încă n'au fost aflate.

Programa gimnasiului din Beiuş.

Am primit „Programa gimnasiului sup. gr. cat. şi a şcólelor elementare din Beiuş pe anul scol. 1899—900, redactată de *Ioan Butean* director şi profesor p. o.“

Estragem din acéstă programă următórele date:

Corpul profesoral constă din d-nii: Ioan Butean director şi profesor, George M. Marinescu, Vas. Stefanica, Cor. Ardelean, Vas. Dumbravă, Traian I. Farcaş, Victor Borlan, Teodor Bulc, I. Fersigan, Dr. Fl. Stan, I. Cheri, Nic. Fabian, Eliă Stan, I. Iepure, Buşiţa. — Catechet pentru religia gr. or.: Nic. Diamandi; prof. de studii estraordinare: Dr. Fl. Stan (limba francesă şi stenografiă); Mihail Maghiar înv. în pens. (cântul bisericesc.) Medic Dr. George Mureşian.

Elevĭ esaminaţĭ la finea anului au fost în tóte opt clasele 356 ordinarĭ şi 5 privaţĭ; aceştia au fost după religiune: 172 gr. cat., 138 gr. or., 19 rom. cat., 7 ev. ref, 25 israeliţĭ. După naţionalitate: 310 românĭ ceilalţĭ toţĭ sunt numĕraţĭ între Maghiarĭ. Numai românesce sciu 44, numai unguresce 27, românesce şi unguresce 317.

După locul nascerii: 37 din Beiuş, 133 din comit. Bihorului, 191 din alte comitate.

Fundaţiunĭ. La fondul de pensiune profesoral au stat la disposiţia acestui fond în 1899: *a*) Fundaţiunea Esc. S. D-lui episcop Michail *Pavel* 25 980 fl.; *a*) prestaţiunea patronului 1895—1898: 2680; *c*) prestaţiunea profesorilor 1895—1898: 2780 fl. *d*) Prestaţiunea tinerilor pe aceiaşĭ anĭ: 5445 fl. La olaltă *36.885 fl.* Suma principală a statului activ în 1899: 42.871 fl. 29 cr.

Fondul pentru ajutorarea tinerilor sĕracĭ 44 fl.; Fondul tinerimei scolare 55 fl. 30 cr.

Nou abonament la Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Iulie st. v. 1900

s'a deschis nou abonament, la care invităm pe toţĭ amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 24 coróne; pe şése lunĭ 12 coróne; pe trei lunĭ 6 coróne; pe o lună 2 coróne.

Pentru România şi strĕinătate. pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ, pe o lună fr. 3.50

Abonarea se póte face mai uşor prin *mandate postale*.

Administraţiunea.

ULTIME SCIRI.

Bucurescĭ, 19 Iulie. Astădĭ a fost mare consfătuire la d-l N. Filipescu, în care s'a discutat şi asupra compunerei noului cabinet. Se asigură, că noul ministeriu s'a format astfel: *P. P. Carp* preşedinte al consiliului şi ministru de finance; Al. *Marghiloman* la esterne; T. *Maiorescu* la justiţiă; C. *Olănescu* la interne; N. *Filipescu* domenii; I. *Grădişteanu* lucrărĭ publice; Iac. *Lahovari* rĕsboiŭ şi C. *Arion* culte şi instrucţiune publică.

Deja astădĭ după amiadĭ se asigură, că miniştrii vor pleca la Sinaia, ér mâne diminéţă vor fi primiţĭ în castelul Peleş spre a depune jurămêntul.

Adĭ diminéţă circula o listă, pe care era d-l Tache *Ionescu* ca ministru de interne. Se vede însĕ, că d-sa în urma hotărîrei sale de mai înainte, a refusat categoric de-a primi intrarea sa în cabinet. A promis însĕ, că va da tot sprijinul sĕu nouei formaţiunĭ de concentrare conservatóre.

Bucurescĭ, 19 Iulie. Circulă scirea, că imediat după-ce cabinetul va fi constituit, d-l Maiorescu va pleca la Berlin pentru-ca sĕ negocieze un mare împrumut în cercurile de-acolo.

Londra, 19 Iulie. Din Shanghai i-se anunţă lui „Daily Mail“ următórele: Din partea chinesă se comunică oficios, că *generalul Nich a cădut* în lupta dela Tien-Cin. In provincia Şantung *tóte proprietăţile streinilor au fost pustiite.*

Din *Chifu* se anunţă aceleaşĭ foi, că oraşul *Ninciuang este împresurat de Boxerĭ.*

Petersburg, 19 Iulie. *Chinesii Sankalienĭ bombardéză de douĕ dile Blagovescensk.*

Chinesii s'au concentrat pe linia Aigun-Sankhali. Prin satele din Mandsuria n'au mai rĕmas decât bĕtrânii, femeile şi copiiĭ, căcĭ *toţĭ Chinesii carĭ pot purta arma au părăsit malul drept al Amurului.*

Petersburg, 19 Iulie. Situaţia în jur de Tien-Cin e fórte critică. **S'au concentrat acolo 150,000 Chinesĭ cu 220 tunurĭ.** *Miliţia chinesă din Santung este de aprópe 450,000.*

Berlin, 19 Iulie După o telegramă din Petersburg, *Rusia are acum mult doritul pretext de a năvăli cu armata în Peking* şi a-şĭ validita interesele în paguba puterilor. Cercurile diplomatice germane sunt fórte îngrijate, că China a păşit ofensiv faţă cu Rusia.

Londra, 19 Iulie. Lui „Standard“ i-se vestesce din Shanghai, că viceregii din Hunan şi Hupej au mers în fruntea trupelor lor la Peking.

New-York, 20 Iulie. Guvernorul din Santung a dat ordin funcţionarilor de a sili pe indigenii creştinĭ sĕ se lapede de religiunea lor şi sĕ dea garanţă că nu se vor mai întórce la biserica creştină. Averile creştinilor chinesĭ au fost confiscate.

[illegible]

Cum agită Chinesii în contra creştinilor. Persecuţia de adĭ a creştinilor din China a fost pregătită cu ani de dile înainte. Acésta apare din sute de proclamaţiunĭ, ce s'au împărţit printre Chinesĭ. Una din aceste proclamaţiunĭ dice:

„Religia lui *Tien-Chu* (Domnul ceriului), derivă dela un om cu numele *Isus*. Credincioşii ei, capabilĭ de orĭ-ce crimă, se adună tot a şéptea di în bisericĭ şi când s'a sfîrşit ceremonia, fac tot felul de nerodii. Sĕvîrşesc nenumĕrate lucrurĭ drăcescĭ şi nefirescĭ; pe cel fără sciinţă îl ameţesc cu cântărĭ magice, până când păşesce în tagma lor. Indată-ce cineva se alipesce de religia acésta, primesce dela „dascăl“ 5 uncii de argint şi o pilulă. Décă înghite pilula, spiritul sĕu se turbură şi se întunecă, dĕrîmă amintirile străbunilor sĕi şi nu onoréză decât chipul unui copil desbrăcat, care arată c'o mână spre ceriŭ, cu alta spre pământ. Dic, că acesta este principele Isus. Familiile cu fete, carĭ ţin la religia acésta, reţin pe una din fete dela căsĕtoriă şi o dedică unei secte religióse. Décă móre un creştin chines, preotul scóte afară din cameră pe toţĭ amicii şi rudeniile mortului şi pe mort îl pune într'un cosciug. Mai înainte însĕ îi scóte amêndoi ochii. Causa pentru care o face acésta este: cu ajutorul ochilor poţĭ scóte 8 funţĭ de argint din 100 funţĭ de plumb chines, ér restul de 92 funţĭ poţĭ sĕ-l vindĭ cu preţul original. Asta numai aşa se póte întêmpla, décă plumbul se amestecă cu ochii Chinesului mort. Ochii străinilor nu sunt bunĭ la aşa ceva.... Este imposibil a cunósce şi descrie tóte ceremoniile şi obiceiurile sectei. E sigur însĕ, că în religia lor se află o mare putere de impulsiune, ce caracteriséză tóte faptele lor şi-i îndémnă, sĕ tîmpéscă poporul nostru şi sĕ-l stîrpéscă. In chipul acesta vor ei sĕ pună mâna pe imperiul ceresc. Ómenii acestei secte ucid în continù, ca sĕ aducă jertfă lui Isus Christos. Décă móre vr'un om mare dintre ei, jertfesc o miie de femei şi bărbaţĭ înaintea altarului marelui idol. Spre scopul acesta prind strĕinĭ şi ómenĭ sĕracĭ, carĭ umblă pe strade şi drumurĭ, aşa că abia décă poţĭ sĕ mergĭ la têrg, fără de a nu fi ameninţat de pericolul jefuirei. Credincioşii lui Isus ţin a fi lucru onorific de a avé cât mai multe femei, aşa că funcţionarilor mai înalţĭ le este iertat a lua în căsĕtoriă chiar şi trei mii de femei. Este o rassă josnică şi neumană acésta.“

Cu astfel de minciunĭ sciu „literaţii“ chinesĭ sĕ agite poporul şi sĕ-l umplă de furiă contra creştinilor.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov,

se pot procura următórele cărți:

Scrieri istorice.

Memorii din 1849—49 de regretatul *Vasilie Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1848—49. Istorisirile cuprinse în acéstă carte sunt de cel mai mare interes istoric și național, sunt scrise într'o limbă ușóră și plăcută. Prețul 50 cr. (cu posta 55 cr.

„Povestea unei coróne de oțel“, opul mult dorit și așteptat al d-nului *G. Coșbuc*, a apărut în editura librăriei C. Sfetea din Bucurescĭ și costă un leu și 50 banĭ. E scrisă și acéstă carte la înțelesul tuturor și este atât de interesantă, încât oine o ia în mână, nu se mai póte despărți de ea. In istoria acésta ni-se arată oglinda viuă a faptelor mărețe, prin carĭ a trecut România până a ajuns la independență. Scenele ce se descriu din răsboiul pentru neatârnare, sunt la culme mișcătóre și însuflețitóre. Cartea e provĕdută cu numĕróse portrete și ilustrațiunĭ. Ea stă în legătură cu *„Rĕsboiul nostru pentru neatârnare“* scris tot de d-l G. Coșbuc, așa că cine și-a procurat pe acesta trebue sĕ și procure și *„Povestea unei coróne de oțel“*. Sperăm, că fruntașii noștri, înțelegĕnd importanța acestor scrierĭ, vor stărui din rĕsputerĭ a-le rĕspândi cât mai mult în popor. Se pot procura ambele cărțĭ dela „Tipografia A. Mureșianu din Brașov“. „Rĕsboiul nostru pentru neatârnare“ costă 50 cr. (cu posta 55 cr.), „Povestea unei Coróne de oțel“ 75 cr. (cu posta 80 cr.)

Din istoria lumii, „tălmăcită de preotul *Constantin Morariu* din cartea nemțéscă a D-rului Th. B. Weltar și întocmită pentru folosul poporului român din Bucovina“, a apărut în editura „Deșteptării“ din Cernăuțĭ: *partea a doua*. Ea este scrisă tot atât de bine și de ușor, ca și partea întâiŭ, care a avut și la noi mare trecere mai ales printre popor. Prețul 50 cr. (plus 5 cr. porto.) — Cu același preț se mai pot căpăta dela Tipografia „A. Mureșianu“ și esemplare din partea întâiŭ, adăugênd și pentru acésta 5 cr. porto.

Zarandul și munții apuseni ai Transilvaniei, descriere de *Silvestru Moldovan*. Cu 9 ilustrațiunĭ și o schiță. E o carte tot atât de prețiósă și rară în felul sĕu, ca și cea dintâiŭ. Recomandăm și acéstă carte pentru bibliotecile poporale, cum și pentru toțĭ Românii, carĭ vor sĕ-șĭ cunóscă țéra și némul lor. Prețul 1 fl. (cu posta 1 fl. 5 cr).

„Pintea Vitézul“, tradițiunĭ, legende și schițe istorice, de *Ioan Pop-Reteganul*. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind fórte interesante tradițiunĭ și istorisirĭ din tóte părțile, pe unde a umblat Pintea. Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.)

„Românul în sat și la óste“ Acesta este ritlul unei nouĕ cărticele, ce d-l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul și meritatul nostru scriitor poporal, a dat literaturei române. Prețul 10 cr., cu posta 13 cr.

„David Almășianu“, schițe biografice de *Ioan Popea*. Broșura acésta, atât de bine scrisă, presentă și multe momente de însemnătate istorică. Prețul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

„Țéra nóstră“. Descrierea părților Ardealului dela Mureș spre miadă-di și valea Murășului, de *Silvestru Moldovan*, — e o scriere unică în felul sĕu, atât de călduros apreţiată de întréga diaristică română. Cu deosebire din bibliotecile poporale ea n'ar trebui sĕ lipséscă. Prețul 1 fl. (cu posta 1 fl. 10 cr).

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și Lissa“, interesanta și eminenta conferență, ce a ținut'o d-nul colonel c. și r. *Francisc Rieger* anul trecut în reuniunile militare dela Brașov și Sibiiu. Broșura conține și două portrete bine reușite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conține și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea monumentului eroului nostru. Prețul 40 cr. (plus 3 cr. porto.)

Scrieri economice.

Pentru economii de vite este de neprețuit folos marele și valorosul op **Zootechnia** sĕu cultura generală și specială a vitelor, de *Dr. George Maior*, profesor de agricultură la școla superióră din Bucurescĭ (Herĕstrĕu). Deși am anunțat încă de astătómnă apariţiunea acestui prețios op, el n'a străbătut până acum în părțile de dincóce de Carpațĭ. Adĭ însĕ se găsesce în deposit la Tipografia „A. Mureșanu“ în Brașov și se póte trimite imediat orĭ cui il cere. *„Zootechnia“* este partea a treia din *„Manual de agricultură“* al d-lui Maior, care a fost atât de călduros apreţiat din partea întregei presse române și premiat și din partea Academiei Române. „Zootechnia“ cuprinde *779 pag. format mare 4⁰* cu 225 figurĭ și costă 8 corόne (cu posta recomandat 8 cor. 50 banĭ). Recomandăm economilor noștri de vite acéstă bogată scriere, până adĭ singură în felul sĕu în literatura română. Din *partea I* a Manualului: **Agrologia** sĕu „Agricultura generală“, 524 pag. à 5 cor., (cu posta rec. 5 cor. 50 banĭ) — și partea II, **„Fitotechnia“** sĕu cultura specială a plantelor cu 611 pag. și 202 figurĭ. Prețul 8 (cor., cu posta rec. 8 cor. 50 banĭ).

„Cartea Plugarilor“ sĕu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor“ etc. scrisă de *Ioan Georgescu*. Tractéză despre legumărit, gunoiŭ, lucrarea pământului, sĕmĕnăturĭ, vierit, pădurit, crescerea cailor, vitelor, găiţelor etc. Un esemplar de 90 pag. costă 25 cr. (plus 3 cr. porto). Acéstă carte a eșit numai acum de sub tipar.

„Stupăritul“, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începĕtorĭ și pentru toțĭ iubitorii de acest ram al economiei, de *Constantin Dimian*, preot în Brețcu. O carte de 154 pag. format mare 8⁰. Prețul 80 cr. (cu posta 85 cr.)

Insoțirile de credit împreunate cu insoțirĭ de consum, de vêndare, de vierĭ, de lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înființarea și conducerea de astfel de însoțirĭ, de F. W. Raiffeissen. *Edițiunea a V-a.* Trad. de *Dr. A. Brote.* Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului. Conține 227 pag. și costă 80 cr. (Cu posta 90 cr).

Cele mai de lipsă cunoscințe despre ***Legea veterinară*** — o carte fórte necesară pentru economii de vite. Editura Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului. Conține 134 pag. format mare și costă numai 30 cr. (cu posta 35 cr).

Cartea stuparilor săteni de Romul *Simu*. Cu mai multe ilustrațiunĭ în text. Editura Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului. Prețul 40 cr. trimis francat.

Grădina de legume, de *Ioan I. Negruțiu*, profesor în Blașiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruțiu e de cel mai mare folos practic și, pe cât scim, în literatura nóstră de dincóce e singura scriere mai bună în acéstă materiă. Costă 25 cr. (plus 3 cr. porto).

Vinurĭ din póme, de *Grigorie Halip*. prof. la școla agronomică din Cernăuțĭ. Este o carte de 96 pagine, în care se dau esplicații și învĕțăturĭ amĕnunțite asupra modului, cum este a-se face tot feliul de vin și must din felurite póme; carĭ póme sunt mai bune pentru facerea vinului și cum este a-se manipula vinul pentru a avé gust bun etc. Prețul 20 cr. (prin postă 23 cr.)

Cărțĭ de rugăciunĭ și predicĭ.

Anghira Mântuirei, cărticea de rugăciunĭ și de cântărĭ pentru măngăerea sufletéscă a drept credincioșilor creștinĭ, *Edițiunea IV corectată*. Gherla, Tipografia diecesană 1899, Un esemplar în părețĭ tarĭ colorațĭ 35 cr. (plus 5 cr. porto.)

Mărgăritarul Sufletului, carte de rugăciunĭ și cântărĭ, întocmită pentru tóte trebuințele vieții. *Edițiunea IV.* Gherla, Tip. „Aurora“ A. Todoran 1899. Conține peste 334 pag. Legată în părețĭ tarĭ colorațĭ, costă 50 cr. (cu posta 55 cr.)

Micul mărgăritar sufletesc, cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ, întocmită mai ales pentru copiĭ mai mărișorĭ. Gherla, Tip. „Aurora“ A. Todoran 1898. Un esemplar legat în părețĭ tarĭ colorațĭ costă 22 cr. cu posta 23 cr.)

Carte de rugăciunĭ, cererĭ și laude întru onórea Preacuratei Fecióre Maria, pentru folosul și mângăiarea sufletelor. Gherla, Tip. Diecesană, 1898. Prețul unui esemplar legat în părețĭ tarĭ colorațĭ 20 cr. (cu posta 23 cr.)

Predicĭ pe tóte Duminecile și sĕrbătorile de peste an, de *Em. Elefterescu*, cunoscut stat de bine în cercurile române, din numĕrósele sale scrierĭ atât de meduóse, instructive și cu atâta gust cetite. E o carte mare, de 350 pag. Prețul 1 fl. 50 cr. (4 lei).

Cuvêntărĭ bisericescĭ pe sĕrbătorile de peste an, scrise de Prepositul capitular *Ioan Pantu*. Pe lângă predicĭ, se mai află în text căte-o instructivă notiță istorică privitóre la însemnătatea diferitelor sĕrbătorĭ. Conține vre-o 400 pag. Prețul 1 fl. 50 cr. (în loc de 2 fl. cum era la început), prin postă 1 fl. 60 cr. Aceste predicĭ sunt favorabil apreţiate și din partea clerului înalt din România.

Cuvêntărĭ funebrali și iertăciunĭ pentru diferite casurĭ de mórte, întocmite de *Ioan Papiu*, cunoscutul scriitor bisericesc. Conțin vre-o 400 pag. Prețul numai 1 fl. 50 cr. (prin postă 1 fl. 60 cr.)

Predice pentru Duminecile de peste an, compuse după catechismul lui Decharbe, de *Vasiliu Christe*. Conține predicĭ dela Dumineca XI după Rosalii până la Dumineca Vameșului. Prețul 80 cr. (prin postă 85 cr.)

Predicĭ pentru Duminecĭ de *Iustin Popfiu*, învĕțatul scriitor bisericesc, marele orator și bunul Român de odiniόră. E o carte de vre-o 500 pag. format mare, tipar modern, cuprindĕnd predicĭ frumóse pentru tóte Duminecile de peste an. Prețul 2 fl. 20 cr. (prin postă recomandat 2 fl. 35 cr.)

*

Pentru comercianțĭ funcționarĭ și toțĭ ómenii de afacerĭ, precum și studențĭ putem recomanda următórele cărțĭ:

Manul de dreptul cambial, lucrat de Ioan Socaciu, profesor la școla română gr. or. din Brașov. Cartea e tipărită pe spesele „Albinei“ și e menită a face marĭ servicii tuturor, carĭ au afacerĭ cu cambii polițe). Prețul 2 fl. (cu posta 2 fl. 10 cr).

Idei fundamentale în economia politică. D-l *Ioan Socaciu*, vechiŭ profesor la scólele comerciale române din loc, a scos de sub tipar o nouă broșură sub titlul de mai sus, fiind adausă în partea a doua și *o nouă teorie sociologică*, care conține lucrurĭ de interes scientific deosebit mai ales pentru specialiștĭ. A cunósce ideile fundamentale ale economiei politice este fără îndoélă de mare interes pentru orĭ care cetitor inteligent. Prețul e 65 cr.

Procent, Promil, Interese și Teoria conturilor curente de *I. C. Panțu*. Arată calcularea intereselor pe anĭ, pe lunĭ și pe dile într'un mod practic; sunt mai multe esemple esplicate amĕnunțit, așa ca sĕ fie înțelese de orĭ și cine; de-asemenea modul de calculare al intereselor la băncĭ și teoria conturilor curente. Prețul 40 cr. plus 3 cr. porto.

„Curs complet de corespondența comercială“, de *I. C. Panțu*. Conține modele de circulare, scrisorĭ de informațiunĭ, recomandațiunĭ și acreditive; scrisorĭ în comerciul cu mărfurĭ, comisiune și spedițiune; cestiunĭ cambiale, afacerĭ cu efecte, monede și cupóne etc. Prețul 1 fl. 60 cr.

Un capitol din ***Contabilitatea duplă*** de *I. C. Panțu*, prof. la școla comercială superióră din loc. Tractéză principiile contabilității duple ilustrate cu diferite esemple, pe carĭ studiindu-le cu atențiune, póte orĭ și cine sĕ învețe contabilitatea, adecă ținerea socotelelor în economia proprie și în afacerile comerciale. Prețul 50 cr. + 5 cr. porto.

Al doilea capitol din contabilitatea duplă, de *I. C. Panțu*. Acéstă nouă broșură conține: *afacerile de credit cambial și afacerile de bancă*.

La creditul cambial s'a întrodus o afacere de patru lunĭ, trecută în registrele principale și auxiliare după metodul usitat la noi, precum și după metodul numit francesc, întocmai așa, după cum se întrebuințéză în practică, arătându-se încheierile lunare și încheerea anuală.

La afacerile de bancă, după o împărțélă sistematică a afacerilor, s'a esplicat scontul de cambii și reescontul, afacerĭ cu monete, avansurĭ pe efecte publice (lombard); împrumuturĭ pe alte gagiurĭ (marfă etc.) și depunerile spre fructificare. Esplicările s'au făcut la singuraticе casurĭ și apoi s'au combinat la micĭ afacerĭ, carĭ durézǎ trei și șése lunĭ, arĕtându-se încheerea într'un Maestru tabelar și la urmă arĕtându-se trecerile, așa după cum se întêmplă în practică, în registre principale și auxiliare.

Prețul este 2 corόne + 10 banĭ porto- De vêndare în Brașov: la Tipografia „A. Mureșianu“ și la Librăria N. Ciurcu. In Sibiiu: la Librăria archidiecesană. — Atragem atențiunea publicului nostru, îndeosebĭ a celor ce se ocupă cu afacerĭ comerciale, precum și a membrilor din direcțiunile băncilor nóstre și a funcționarilor acestora, asupra acestei lucrărĭ de neapĕrată trebuință.

Cursul la bursa din Viena.

Din 19 Iulie 1900.

Renta ung. de aur 4%	115.50
Renta de corόne ung. 4%	91.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	120.75
Impr. căil. fer. ung. înargint. 4½%	99.60
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	117.75
Bonurĭ rurale ungare 4%	90.40
Bonurĭ rurale croate-slavone	93.—
Impr. ung. cu premii	158.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	139.—
Renta de argint austr.	97.65
Renta de hârtie austr.	97.50
Renta de aur austr.	115.60
Losurĭ din 1860.	134.¾
Acții de-ale Băncei austro-ungară	104.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit	684.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	664.25
Napoleondorĭ	19.32
Mărcĭ imperiale	118.57½
London vista	242.45
Paris vista	96.55
Rente de corόne austr. 4%	97.40
Note italiene	90.60

Cursul pieței Brașov.

Din 20 Iulie 1900.

Bancnota rom.	Cump. 19.12	Vênd.	19.16
Argint român.	Cump. 18.40	Vênd.	18.44
Napoleond'orĭ.	Cump. 19.20	Vênd.	19.32
Galbenĭ	Cump. 11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump. 127.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump. 58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump. 10.72	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.—	Vênd.	101.—